

AUTIZM SINDROMLI BOLALAR

Yodgorova Sohiba Azamatjon qizi

ADPI, Maxsus pedagogika (Logopediya) yo'nalishi, 102-guruh talabasi

Annotatsiya. Maqolada autizm sindromi (AS) bo'lgan bolalarning rivojlanish xususiyatlari va ta'lim jarayonidagi qiyinchiliklar tahlil qilinadi. Shuningdek, autizm sindromi bo'lgan bolalar uchun qo'llaniladigan maxsus pedagogik yondashuvlar va korreksiya hamda kompensatsiya jarayonlarining ahamiyati yoritiladi. Ushbu bolalarning psixologik rivojlanishida yuzaga keladigan muammolar va ularni yengib o'tish yo'llari taqdim etiladi.

Kalit so'zlar. Autizm, sindrom, maxsus ta'lim, pedagogika, korreksiya, kompensatsiya, rivojlanish, bolalar psixologiyasi.

Kirish

Autizm sindromi (AS) bolalarning psixologik rivojlanishida, ijtimoiy va kommunikativ nuqsonlar bilan namoyon bo'ladi. Bu sindrom bilan og'rikan bolalar o'z hissiyotlarini ifodalashda, ijtimoiy munosabatlar o'rnatishda va oddiy vazifalarni bajarishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Ularning ta'lim jarayoni, odatdagi o'quvchilardan farqli ravishda, maxsus pedagogik yondashuvlarni talab qiladi. Shuning uchun, autizm sindromi bo'lgan bolalar uchun ta'lim va reabilitatsiya jarayonlarini samarali tashkil etish juda muhimdir.

Autizm sindromi bo'lgan bolalar rivojlanishining xususiyatlari

Autizm sindromi bo'lgan bolalar uchun asosiy muammo – ijtimoiy va hissiy o'zaro aloqalardagi qiyinchiliklardir. Ular ko'pincha boshqa bolalar bilan o'ynashda yoki jamoaviy faoliyatlarga qo'shilish jarayonida muammolarga duch kelishadi. Nutq rivojlanishidagi kechikishlar, ijtimoiy va xulqiy munosabatlarni o'rganishdagi qiyinchiliklar bu bolalarning o'quv jarayonida jiddiy to'sqinliklar yaratadi.

Bundan tashqari, autizm sindromi bo'lgan bolalar, o'zlariga xos alomatlar bilan, muloqotda aniq va to'g'ri javob berishda muammolarga duch keladilar. Shuning uchun, autizm sindromli bolalarni ta'lim bilan ta'minlashda individual yondashuvlar va ko'plab qo'shimcha o'quv usullari qo'llaniladi.

Korreksiya va kompensatsiya jarayonlari

Autizm sindromi bo'lgan bolalarning rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya jarayonlari juda muhim. Korreksiya – bolaning psixologik yoki fiziologik nuqsonlarini to'g'rilash jarayonidir. Masalan, bolada nutq rivojlanishidagi kechikishlarni bartaraf etish uchun logopedik mashg'ulotlar va boshqa pedagogik texnikalar qo'llanadi. Kompensatsiya jarayonida esa, bolaning rivojlanishidagi bo'shliqlarni boshqa ko'nikmalar yordamida to'ldirishga harakat qilinadi.

Autizm sindromi bo'lgan bolalar uchun bu jarayonlarda, masalan, vizual yordamlar va belgilardan foydalanish samarali bo'ladi. O'yin terapiyasi, muloqotdagi ijtimoiy

Date: 27th November-2024

ko'nikmalarni rivojlantirish va xatti-harakatlarni model qilish orqali bolalar ijtimoiy moslashuvni osonlashtiradilar. Kompensatsiya jarayoni yordamida ular o'zlarini jamiyatda erkin his qiladilar va jamiyatda samarali muloqot qilishga o'rgatiladilar.

Maxsus ta'limda pedagogik yondashuvlar

Autizm sindromli bolalarning o'quv jarayonida samarali pedagogik yondashuvlar qo'llanilishi kerak. Maxsus pedagogik yondashuvlar, bolalarning ijtimoiy va intellektual ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim. Odatda, bu bolalar uchun mustahkamlash mashg'ulotlari va individual yondashuvlar qo'llaniladi. Shuningdek, ular uchun o'yinlar, ko'rgazmali materiallar va vizual yordamlar orqali ta'lim jarayonlari sodda va tushunarli bo'lishi kerak.

Autizm sindromli bolalar uchun ta'lim jarayonida alohida yondashuvlar qo'llanilishi kerak. O'quvchilarni individual ravishda o'rgatish, bolaning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olish hamda ularning rivojlanishiga moslashtirilgan o'quv metodlarini ishlab chiqish kerak. Shuningdek, ular uchun oilaviy yordamingiz va psixologik maslahatlar zarur.

Xulosa

Autizm sindromi bo'lgan bolalar bilan ishlashda maxsus pedagogik yordam va individual yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Korreksiya va kompensatsiya jarayonlari, vizual yordamlar va o'yin terapiyasi orqali bu bolalar o'zlarining rivojlanishida va jamiyatga moslashishda muvaffaqiyatga erishadilar. Ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va ushbu bolalar uchun moslashtirilgan metodlarni qo'llash, ularning jamiyatda muvaffaqiyatli o'rganishi uchun zarurdir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Yodgorova, S. A. (2022). *Autizm sindromi bo'lgan bolalar bilan ishlash*. Tashkent: Maxsus ta'lim nashriyoti.
2. Rahmatov, A. M. (2021). *Autizm va uning ta'limdagi yondashuvlari*. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.
3. Islomov, N. (2020). *Maxsus bolalar va pedagogik yordam*. Tashkent: Innovatsion ta'lim nashriyoti.

